

HOTĂRÂREA CURȚII
9 iulie 1987*

Comisia Comunităților Europene
împotriva
Regatului Belgiei

„Regimul fiscal al vinului și berii”

Cauza 356/85

În cauza 356/85,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de consilierul său juridic principal, domnul Henri Etienne, în calitate de agent, cu domiciliul ales la biroul domnului Georges Kremlis, membru al serviciului juridic al Comisiei, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg, Luxemburg,

reclamantă,

susținută de

Republica Franceză, reprezentată de domnul Gilbert Guillaume, în calitate de agent, cu domiciliul ales la sediul ambasadei Franței, 9, boulevard Prince-Henri, Luxemburg,

intervenientă,

împotriva

Regatului Belgiei, reprezentat de ministrul afacerilor externe, avându-l ca agent pe domnul Robert Hoebaer, director în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, Comerțului Exterior și al Cooperării pentru Dezvoltare, asistat de domnul Jacques Delbeke, consilier în cadrul Ministerului Finanțelor, cu domiciliul ales la sediul ambasadei Belgiei, 4, rue des Girondins, Luxemburg,

pârât,

având ca obiect constatarea faptului că Regatul Belgiei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 95 din Tratatul CEE prin aplicarea unei rate a TVA-ului mai ridicate în cazul vinurilor din struguri proaspeți, produse importate, decât în cazul berii, care este din producție internă,

CURTEA,

compusă din domnii Mackenzie Stuart, președinte, T.F. O’Higgins și F. Schockweiler, președinți de cameră, G. Bosco, O. Due, U. Everling, K. Bahlmann, R. Joliet și J. C. Moitinho de Almeida, judecători,

* Limba de procedură: franceza.

avocat general: domnul J. L. da Cruz Vilaça
grefier: doamna B. Pastor, administrator,

având în vedere raportul de ședință și în urma procedurii orale din 17 decembrie 1986,
după ascultarea concluziilor avocatului general, prezentate în ședința din 26 februarie 1987,
pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă depusă la grefa Curții la 19 noiembrie 1985, Comisia Comunităților Europene a introdus, în temeiul articolului 169 din Tratatul CEE, o acțiune vizând constatarea încălcării, de către Regatul Belgiei, a obligațiilor care îi revin în temeiul articolului 95 din Tratatul CEE, prin aplicarea unei rate a TVA-ului mai ridicate în cazul vinurilor din struguri proaspeți, produse importate, decât în cazul berii, care este din producție internă.

2 Prin Ordonanța din 29 aprilie 1986, Republica Franceză a fost admisă ca intervenientă în sprijinul concluziilor Comisiei.

3 Rezultă din dosar că, în temeiul legislației belgiene, în vigoare de la 1 ianuarie 1983, livrarea anumitor băuturi destinate consumului intern, în special a vinurilor din struguri proaspeți, este supusă unei rate a TVA-ului de 25 %. În schimb, rata TVA-ului aplicabil livrării de bere destinate consumului intern este de 19 %. Dat fiind că Regatul Belgiei nu este producător de vin, ci dispune de o importantă producție națională de bere, rezultă că sarcina fiscală cea mai mare este suportată de produsul pentru care cererea internă este, în cvasi-totalitate, satisfăcută prin importuri, în timp ce produsul pentru care există o producție națională importantă suportă cea mai scăzută sarcină fiscală.

4 În ceea ce privește detaliile legislației belgiene în cauză, desfășurarea procedurii și mijloacele și argumentele părților, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar sunt reluate, în continuare, numai în măsura în care acest lucru este necesar pentru raționamentul Curții.

5 Având în vedere că argumentul prin care Comisia și-a întemeiat acțiunea se referă la faptul că vinul și berea sunt produse concurente în sensul articolului 95 alineatul (2) din tratat, privind impozitele interne de natură protecționistă, este necesar, mai întâi, să se reamintească sfera de aplicare a acestei dispoziții.

6 Rezultă din jurisprudența constantă a Curții că articolul 95, în ansamblul său, are ca scop să asigure libera circulație a mărfurilor între statele membre în condiții normale de concurență, prin eliminarea tuturor formelor de protecție care pot rezulta din aplicarea unor impozite interne discriminatorii în ceea ce privește produsele celorlalte state membre, dar și să garanteze perfecta neutralitate a impozitelor interne în ceea ce privește concurența dintre produsele naționale și produsele importate.

7 În această perspectivă, alineatul (2) de la articolul citat are ca scop, mai precis, evitarea oricărei forme de protecționism fiscal indirect în cazul produselor importate care, fără a fi similare, în sensul alineatului (1), cu produse naționale, se găsesc, cu toate acestea, cu unele dintre ele, în raport de concurență, chiar parțială, indirectă sau potențială.

8 Părțile nu sunt de acord în ceea ce privește aplicarea acestor criterii legislației belgiene în cauză. Divergența vizează, pe de o parte, sfera de aplicare a raportului de concurență dintre vin și bere și, pe de altă parte, caracterul protector sau nu al regimului fiscal în cauză.

Cu privire la raportul de concurență dintre vin și bere

9 În ceea ce privește raportul de concurență dintre vin și bere, Comisia susține faptul că toate vinurile din struguri proaspeți trebuie considerate ca fiind în concurență cu berea, în sensul articolului 95 alineatul (2) din tratat. În schimb, guvernul belgian invocă faptul că, ținând seama de diversitatea de calitate și preț care există între vinuri, doar vinurile slabe și ieftine se află în raport de concurență cu berea.

10 În această privință, trebuie observat faptul că, în Hotărârile din 27 februarie 1980 și 12 iulie 1983 (Comisia/Regatul Unit, 170/78, Rec. 1980, p. 417, și Rec. 1983, p. 2265), Curtea a considerat că vinul și berea sunt, într-o anumită măsură, de natură să satisfacă nevoi identice, astfel încât trebuie să admitem că există între acestea un anumit grad de substituție. În hotărârile sale, Curtea a precizat că, ținând seama de marile diferențe de calitate și, în consecință, de preț existente între vinuri, relația de concurență determinantă dintre bere, băutură populară și de larg consum și vin trebuie stabilită cu vinurile cele mai accesibile marelui public, care sunt, în general, vinurile cele mai slabe și cele mai ieftine și că, pe această bază ar trebui făcute comparațiile fiscale.

11 Aceste considerații sunt valabile și în cadrul prezentei cauze, dosarul nerelevând nicio particularitate a pieței belgiene, care să poată justifica o apreciere diferită. În consecință, doar vinurile de larg consum care sunt, în general, vinuri ieftine prezintă suficiente proprietăți comune cu berea pentru a reprezenta o alternativă de alegere pentru consumator și, prin urmare, pot fi considerate ca fiind într-un raport de concurență cu berea, în sensul articolului 95 alineatul (2) din tratat.

Cu privire la caracterul protector al regimului fiscal în cauză

12 În ceea ce privește chestiunea caracterului protector al regimului de impozitare în cauză, Comisia și guvernul francez se bazează pe teza conform căreia, odată stabilită relația de concurență dintre două produse, orice diferență în ceea ce privește ratele de impozitare aplicate aceleiași baze de calcul, în speță valoarea, este contrară articolului 95 alineatul (2) din tratat, fără să fie necesară luarea în considerare, printre altele, a incidenței acestei diferențe de rată asupra prețului cu amănuntul și, în consecință, asupra alegerii consumatorului.

13 În schimb, conform guvernului belgian, punerea în aplicare a articolului 95 alineatul (2) presupune, de asemenea, spre deosebire de alineatul (1), îndeplinirea unei condiții suplimentare, și anume faptul că disparitatea sarcinii fiscale poate avea un efect protector în favoarea produselor naționale. Prin urmare, este vorba de aprecierea, pe plan economic, a efectelor posibile ale impunerii în cauză.

14 În această privință, Curtea a precizat, în Hotărârea din 27 februarie 1980 (Comisia/Franța, 168/78, Rec. p. 347), că, în timp ce criteriul de apreciere vizat de alineatul (1) de la articolul 95 constă în compararea sarcinilor fiscale, fie în funcție de rată, de condițiile bazei de calcul sau de alte modalități de punere în aplicare, ținând seama de dificultatea de a stabili comparații suficient de precise între produsele în cauză, alineatul (2) se bazează pe un criteriu mai global, și anume criteriul protector al unui sistem de impozite interne.

15 Rezultă că aprecierea compatibilității unei anumite sarcini fiscale cu alineatul (2) de la articolul 95 trebuie să se facă având în vedere incidențele acestei sarcini asupra rapoartelor de concurență

între produsele în cauză. Chestiunea esențială este, prin urmare, aceea de stabili dacă această sarcină influențează sau nu piața în cauză prin diminuarea consumului potențial de produse importate în favoarea produselor naționale concurente.

16 În consecință, apreciind realitatea efectului protector, nu se poate face abstracție de diferența care există între prețurile de vânzare ale berii și respectiv ale vinului, care se află în concurență cu aceasta. În această privință, guvernul belgian a precizat faptul că prețul unui litru de bere, cu toate taxele incluse, se ridică în medie la 29,75 BFR, în timp ce prețul care corespunde unui litru de vin obișnuit este de aproximativ 125 BFR, și anume de patru ori mai mare decât cel al berii, ceea ce corespunde unei diferențe de preț pe unitate de 95,25 BFR. Guvernul belgian a concluzionat că, presupunând chiar că o rată unică se aplică celor două produse, diferența de preț dintre acestea rămâne, în continuare, considerabilă; reducerea acestei diferențe este într-atât de neglijabilă încât nu poate influența alegerea consumatorului.

17 Ca răspuns la acest argument, Comisia a atras atenția asupra faptului că, în cele două instituții belgiene desemnate în mod expres de aceasta, cele mai comune vinuri au fost vândute cu 61 BFR per litru, cu taxele incluse. Guvernul belgian nu a contestat această cifră, dar a precizat că, în conformitate cu datele oferite de una dintre aceste două instituții, vânzările de vinuri al căror preț este mai mic de 80 BFR și printre care se numără vinurile vândute în recipiente de plastic de 5 litri, precum și vinurile rezervate folosirii culinare, nu reprezintă decât aproximativ 15,6% din cifra totală a vânzărilor de vin. Conform guvernului belgian, astfel de vinuri trebuie comparate, mai degrabă, cu berea de masă, care se vinde la un preț începând cu 17 BFR per litru.

18 Având în vedere aceste observații, trebuie constatat faptul că Comisia nu a evidențiat că diferența dintre prețurile respective pentru calități comparabile de bere și vin este atât de mică încât diferența de 6 % care există între ratele TVA-ului pentru cele două produse poate influența comportamentul consumatorului. Comisia nu a demonstrat existența unui efect protector care să rezulte din această diferență în favoarea berii destinate consumului intern.

19 Realitatea unui efect protector nu rezultă nici din cifrele prezentate de Comisie, referitoare la evoluția comparativă a consumului de bere și vin. În această privință, Comisia a precizat că, în Belgia, consumul de bere a atins un prag maxim în 1973 și este în scădere de atunci. În schimb, consumul de vin s-a triplat în cursul ultimilor douăzeci de ani; cu toate acestea, din 1980, creșterea consumului de vin s-a diminuat, pentru a se uniformiza în 1982 și 1983.

20 Dacă aceste cifre evidențiază tendința generală a consumului produselor în cauză, acestea nu permit stabilirea cu certitudine a unei legături de cauzalitate între evoluțiile descrise și introducerea, în 1977, a unei rate a TVA-ului mai ridicate pentru vin. În consecință, Comisia nu le poate invoca în mod util pentru a-și susține argumentul conform căruia creșterea progresivă a consumului de vin a fost frânată și, în cele din urmă, stopată, tocmai ca urmare a introducerii unei rate a TVA-ului mai ridicate pentru vin. Acest argument nu pare de altfel să fie în concordanță cu faptul, evidențiat de guvernul belgian și necontestat de Comisie că, între 1978 și 1983, rata TVA-ului aplicabil berii a fost majorată de trei ori, fără ca aceste modificări ale ratei să producă, pe termen mediu, un efect restrictiv asupra consumului de bere, în favoarea vinului.

21 Rezultă din cele prezentate anterior că nu s-a stabilit de către Comisie realitatea caracterului protector al regimului fiscal în cauză. În consecință, acțiunea trebuie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

22 În temeiul articolului 69 alineatul (2) din regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată. Comisia Comunităților Europene, precum și

Republica Franceză, intervenientă, au căzut în pretenții și sunt obligate în mod solidar la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Comisia Comunităților Europene și Republica Franceză suportă în mod solidar cheltuielile de judecată.

Mackenzie Stuart

O'Higgins

Schockweiler

Bosco

Due

Everling

Bahlmann

Joliet

Moitinho de Almeida

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 9 iulie 1987.

Grefier
P. Heim

Președinte
A. J. Mackenzie Stuart